

Kéttűzközt

Szócs Petra: *Kéttűzköz*. Magvető, Budapest, 2013

Megjelenését követően heves viták kereszttüzébe került Szócs Petra első kötete, a *Kéttűzköz*. Egyeseknek a könyvtárgy feltűnő karcsúsága szúrt szemet – kőbe van-e vésvé, milyen terjedelműnek kell lennie egy (első) kötetnek? –, mások azt kifogásolták, miért ad ki a patinás kiadó egy gyakorlatilag ismeretlen(!) szerzőt – szerkesztéspolitikai kompetenciahiány biztosítva –, de minőséget kifogásoló érvként a hiányos, szinte nem is létező kritikai recepció is szóba került. Vajon hosszú távon a statisztika is lehet értékmérce? Mégsem a kritikák felülbírlása az elsődleges céloom, hanem bemutatni, értékelni a kötetet mindazok alapján, ami *benne* van. A szikár szerkezetű versek világa már-már Bodort idézi, de az angyalszárnyú nagynya csak egyik eleme annak a csodákkal teli, mitikus és végleg letűnt kornak, melybe akaratlanul is elmerülünk az olvasás során. Az emlékezés aktusa, az én gyerekkorba való visszaálmódása nem teljes, csak széttöredezett szerep-cserepek maradnak a tudat felszínén. A múlt újraalkotása közben végbemenő fragmentálódás, a pontos felidézés lehetetlensége miatt képtelenség hosszan, összefüggően emlékezni. Klasszikus beszédhelyzetnek számít gyermeki szemszögből láttatni a múltat, Szócs Petra gyerek-énjei számára a csoda és az abszurd a hétköznapiak részét képezi, miközben a narratív jelenben a devalválódás fokozottan hangsúlyos. A versekben erőteljes a térbeli lokalizáció szerepe, az enteriőrök gyakran az elsüllyedt világ háttérének funkcióját töltik be. Az elvesztés, megsemmisülés metaforái végigvonulnak a kötet versein: ahogyan Tata, *Kéttűzköz* is elveszítette eredeti jelentését, csak egy denotátum nélküli szó maradt (mivel a városrész lakói ma már nem ismerik annak egykori elnevezését). A nagypapa személye kapcsán a felcserélhetőség alakzata szerepfelvételben jut kifejezésre: Tata tulajdonságait élő emberekre ruházni – ez a hiánypótlás egyik lehetséges, ám kétségbevonhatóan sikeres módja. A versbeszélő identitása számos alkalommal összeolvad a megszólítottéval, ahogyan Roró nemét is homály fedi.

Az elemzők hangsúlyozzák, a *Kétvízköz* verseinek nagyobb része a gyász munkára fókuszál, lévén központi alakjuk a Tata, mégis figyelmen kívül hagyják az így létrejövő megváltozott idegenség-tapasztalatot. A halott test sem fizikai valójában, sem a felidézés gesztusa által nem válik idegenné, a kötet utolsó verse pedig a metamorfózison átesett maradványokhoz való újfajta emocionális kötődés példájául szolgál.

◊ Komáromi Dóra

Az elmúlás világa

Szócs Petra: *Kétvízköz*. Magvető, Budapest, 2013

Szócs Petra *Kétvízköz* című verseskötete elsősorban egy, a lírai énhez közel álló személy elvesztésével és az elmúlással foglalkozik. A Tata a kulcsszereplő, az egyetlen stabil és biztos pont. A kötetben található szubjektumok zöme csupán jelentéktelen mellékszereplőként határozható meg, méghozzá egy olyan térben, amelynek talán a legfontosabb dimenziója, a földrajzi jelölő fogalma kérdőjeleződik meg – *Kétvízköz* mint városrész csupán egy vékony réteg számára bír értelemmel. A kötet cím önmagában találó, hiszen nemcsak a városrészre s egyben annak megváltozott jelentés tartalmára utal, hanem az ingázást, a kétlakiság viszonyrendszerét is az értelmezés középpontjába állítja. A kötet poétikai sajátossága, hogy noha a cím kiemeli a térbeli konstellációt, azt a művek sem hozzák közelebb az olvasóhoz, mivel a versekből nem ismerjük meg a környéket, és gyakorlatilag bárhol játszódhatnának az események, bárki lehetne a cselekvő egyén. A szereplők közül mégis kiemelkedik néhány alak a Tatán kívül. Közülük legérdekesebb Roró, aki olykor férfi, olykor pedig nőként tűnik fel a versekben.

Szócs Petra előszeretettel nyúl visszatérő motívumokhoz – ilyenek például a dán púder, amit a kötet elején a *Ceremónia* című versben az anya használ, később pedig lánya („Azt mondom, mindent tőled tanultam, / kedvesen magamra kenem dán púderedet, / és a gyászmenetben jót röhgök az egészen”). A képek olykor homályosak, sejtetőek, álomszerűek, csapongóak, modellálva ezzel magát az emlékezés folyamatát. A kötetben érdekes a helyettesíthetőség és felcserélhetőség megjelenése: „Először te